

Gemeenteraad van de Toekomst Tweede zitting ~ 21 juni 2013 ~ Arnhem

Gemeenteraad
van de Toekomst

Meer verbindingskracht van de gemeenteraad in de toekomst:

- Door raadsleden die de horizontale (netwerken) en verticale wereld(instituties) verbinden, in plaats van te besturen.
- Door de dialoog om te draaien: van burgers naar bestuurders, bijvoorbeeld via een burgerbegroting.
- Door als raadslid oprecht nieuwsgierig, geïnteresseerd te zijn en los te komen van coalitiedwang.
- Door vragen te stellen en bij het zoeken naar oplossingen de rol van de politiek af te bakenen.
- Door niet voor de Bühne te praten in de raadszaal, maar echt te debatteren, daar heb je geen papier, geen nota's voor nodig.
- Door te beseffen als raadslid dat het volk zichzelf wil vertegenwoordigen, de rol van de politiek moet zich aanpassen aan de dynamiek buiten.
- Door geen collegeprogramma over producten te sluiten, maar daarin procesafspraken vast te leggen.

Jacques Wallage

Voorzitter Raad voor het openbaar bestuur

(Rob):

“Het leven in de gemeente is niet van het bestuur, maar van de mensen”

Die boodschap hield Jacques Wallage ons voor.

“Hoezo besturen gemeenteraadsleden de gemeente? Bestuurt een raadslid ondernemingen dan? We beslissen over gemeenschapsgeld, zeker.

Maar het leven in de gemeente is niet van het bestuur, maar van de mensen die er wonen, werken, leven”, aldus Wallage. “En die mensen willen zichzelf vertegenwoordigen. De politiek zal zich moeten aanpassen”. De inzet van een gemeentebestuur heeft in de realiteit nog maar heel beperkte betekenis, volgens Wallage. Het is een wereld op zichzelf geworden: het is geïnstitutionaliseerd, verschriftelijkt, een papieren proces. Ook op iPads staan nog altijd stukken centraal.

Politieke partijen hebben de democratie afgepakt

“De burger ziet politieke partijen”, aldus Wallage, “inmiddels als onderdeel van het stadhuis, van de overheid. Het is niet meer van hen. Sterker nog: ze hebben het gevoel dat de politiek de democratie heeft afgepakt. De gemeenteraden zijn besluitvormingsmachines geworden die besluiten aftikken. Politieke partijen zitten door hun slechte imago inmiddels in zwaar weer: 2,5% van de Nederlanders is lid van een politieke partij, waarvan 10% actief....”

Hoe komen we uit deze klem?

Wallage vindt het daarom tijd voor een realistische hervorming. De rol van volksvertegenwoordiger nieuwe stijl is veel belangrijker dan de bestuurlijke rol. “Je bent als raadslid verbinder tussen de instituties die ons regels opleggen (verticaal) en de netwerken waarin mensen zich inmiddels hebben verenigd (horizontaal).”

Regel niet meteen alles

Het collegeprogramma moet veel meer een route-, een procesbeschrijving worden. “Het gaat niet meer om de oplossing, maar veel meer om het proces om tot een oplossing te komen. In de beschrijving staat *met wie* je (maatschappelijke) problemen wilt bespreken, en nog belangrijker: of het daadwerkelijk als een probleem wordt ervaren. – Vindt u dit ook een probleem of zien wij het verkeerd? En met wie te praten, naar wie te luisteren om tot een oplossing te komen. De raad (lees: de overheid) moet het proces het belangrijkste vinden, niet het uiteindelijke product.”

Geen verkoper meer van oplossingen

Wallage: “Spreek van te voren af wat de positie is van het gemeentebestuur. ‘Wat doen we nu eigenlijk in die raad’. Wat je voorleest kan ook via de post. Worden we verrast door het verhaal? Zo nee, huur dan gewoon een zaaltje af. Het echte debat heeft geen papier nodig. Je bent als raadslid geen verkoper van eerder afgesproken oplossingen, maar de organisator van de verbindingen.”

Wees echt nieuwsgierig

“Niet: ‘ik vind’, maar: ‘Ik wil wel eens weten wat u vindt’. Wees werkelijk geïnteresseerd, empathisch. Dit zijn vaardigheden die in de horizontale wereld als omgangsvormen gelden. We hebben een vitale samenleving, vergeet dat niet.”

Verbindingskracht van de gemeenteraad

Een kracht die onmisbaar blijkt voor een raadslid in de toekomst, als je de sprekers en reacties van vandaag mag geloven. Want verbindingen blijken hard nodig: tussen de verticale wereld (instituten) en de horizontale wereld (netwerken van mensen). En raadsleden hebben daar een cruciale rol in. Kom uit de raadszaal, luister naar wat er buiten speelt en debatteer vervolgens in de gemeenteraad over die zaken die in de horizontale wereld van grote waarde blijken te zijn (zonder van papier te lezen).

Meer verbindingskracht van de gemeenteraad in de toekomst:

- Door de besluitvorming aan burgers te verbinden en niet burgers aan de besluitvorming.
- Door dienstbaar leiderschap waarin je vanuit je idealen een bijdraagt aan de samenleving waar je zelf deel van bent.
- Door verbindingen (een verbond) te maken met inwoners, maar wel selectief: niet iedereen wil overal bij betrokken worden; laat zien dat je ook daadwerkelijk wat met de inbreng doet of leg uit waarom niet.
- Door verbindingen te (blijven) maken met de media: via hen verantwoordelijkheid afleggen en mensen betrekken.
- Door eerlijk te zijn in je beloftes: ook 'nee' kunnen zeggen; een raadslid dient het algemeen belang.
- Door een bezinning op de representatieve democratie.

Voormalig minister van Binnenlandse Zaken

Liesbeth Spies

“Niet meteen de representatieve democratie afschaffen”

Dat is de mening van Liesbeth Spies.

“In het buitenland, bijvoorbeeld in Brazilië, zien we op dit moment wat voor invloed publieksdemocratie kan hebben op politieke besluitvorming. Toch vind ik niet dat we daarom de representatieve democratie zoals we die in Nederland kennen, moeten afschaffen. Met andere woorden: niet meteen in de oplossing schieten. Wellicht komen we er wel uit met een verbouwing van het systeem; we vervolmaken het. Maar wellicht kiezen we uiteindelijk toch voor een ander systeem van democratie: de publieke democratie, bijvoorbeeld.”

Wees selectief

Spies vindt de representativiteit van de gemeenteraden een zorg. Zij spreekt over het slechte imago van het ambt van raadslid. De maatschappelijke waardering voor raadsleden is ver te zoeken. Toch – of juist daarom – moet het raadslid verbindingen maken: wat wil de burger? Heb ik hier een rol in? Belangrijk is, volgens Spies, om selectief te zijn in waar je inwoners bij wilt betrekken. Niet iedereen wil meedenken en ook niet met alles.

Nee kunnen zeggen

Spies: “Het is natuurlijk niet: u vraagt wij draaien, want een raadslid is er voor het algemeen belang. Afwegingen maken is belangrijk. Wees ook eerlijk in je beloftes. Soms vinden mensen pas dat je geluisterd hebt, als je ze gelijk hebt gegeven. Let wel: organiseer alleen iets als mensen nog iets te vertellen hebben, als het nog zin heeft dus. Vooraf spelregels helder hebben, kan helpen. Maak ook verbinding met de pers / de media. Via hen kun je verantwoording afleggen en mensen uitnodigen mee te denken met de keuzes waar je voor staat”.

Lagerhuisdebat

Tijdens het middagprogramma kregen de raadsleden der toekomst de opdracht stellingen te formuleren rondom het thema: werk en zorg anders organiseren in de gemeente Nieuwe Wijzestreek. Ze werden verdeeld in de rollen van raadslid, ambtenaar, burgerlid of bestuurder. Deze stellingen werden vervolgens door hen verdedigd in een zogenoemd Lagerhuisdebat. Onderliggende gedachte: het raadslid is verbinder tussen bestuur en bevolking, de ambtenaren hebben geen functies meer maar een rol als dienstverlener, ondersteuner, adviseur of regievoerder.

De bespreking van de stellingen leidt tot de volgende vaststellingen.

- Burgers niet insluiten in het systeem van de gemeente(raad). Geen burgerleden in de gemeenteraad, maar een loket bij de gemeente waar zaken kunnen worden geregeld. Met andere woorden: de burger niet dwingen *politiek* actief te worden, maar er op inspelen dat hij actief is in de samenleving.
- Politiek moet zich niet bemoeien met wat burgers zelf aankunnen in sociale verbanden,.
- Raadsleden die burger en bestuur verbinden hebben invloed op het wethoudersfunctioneren.
- Ambtenaren moeten signalen van burgers en raadsleden oppakken en niet de wet voorschrijven.
- Ambtenaren moeten elders werkervaring hebben opgedaan of opdoen.
- Geen raadsdebat maar een raadsdialoog.

En de samenvatting van de dag in de woorden van burgemeester Koos Janssen van Zeist (deelnemer aan de Gemeenteraad van de Toekomst):

“Werken in de democratie is werken aan de samenleving. Het is eigenlijk opbouwwerk”.